

**BIBLIJSKO - MOLITVENA ZAJEDNICA
SVETI PETAR I PAVAO**

PLODNA LJUBAV

Svrha braka

U ovoj katehezi željeli bismo odgovoriti na pitanje, **koja je svrha braka?** O tome se je u starini mnogo raspravljalo, pa je kao prva svrha tako isticana: rađanje djece. U takvom je razmišljanju nedostajalo psihološko vrednovanje braka, prvenstveno braka ukoliko je zajednica ljubavi. Nije li ljubav bračnih drugova primarna svrha braka? Na II Vat. saboru vodila velika diskusija o primatu ljubavi, odnosno rađanja djece kao svrhe braka. U svojim dokumentima sabor nije ništa definirao.

On najprije govori o bračnoj ljubavi (Radost i nada, br. 49), a zatim o plodnosti braka (isto, br. 50). Tak možemo govoriti o plodnoj ljubavi kao svrsi braka. Ljubav i plodnost u braku se susreću i najtješnje su međusobno povezane. Ljubav, naime, uvijek teži k plodnosti kao svojem najkonkretnijem otjelovljenju, a plodnost svoju puninu može postići samo u ljubavi koja je osnovni ambijent novoga života. Dijete koje dolazi na svijet prihvaćeno je ljubavlju i zajedništvom svojih roditelja.

Ljubav

Bračna ljubav, kako je izvrsno formulirao Sabor, je „ljudska ljubav... struji od osobe k osobi privrženošću slobodnog htjenja, obuhvaća dobro čitave osobe. Stoga je ona kadra posebnim dostojanstvom obogatiti tjelesna i duševna očitovanja te i oplemeniti kao elemente i posebne znakove bračnog prijateljstva“ (Radost i nada, br. 49). Ovaj izričaj mnogo govori. Kako vidimo, naglasci su na osobi, na osobnom susretu. Ljubav je trajno strujanje (komunikacija) od osobe k osobi (dvosmjerno) o to u svem bogatstvu prihvaćanja i darivanja! Ona počiva na slobodnom izboru i htijenju i zahvaća čitavu osobu, a ne samo jedan njezin dio (nešto lijepo i dopadljivo na njoj).

Zaljubljenost

Zato ljubav treba razlikovati od zaljubljenosti u kojoj prevladava afektivnost, parcijalni susret osoba, gdje još nema voljnog i svjesnog izbora kao ni integralnog prihvaćanja osobe.

Zaljubljenost najčešće prethodi ljubavi i jedno je određeno vrijeme prati, ali je nikako ne smijemo poistovjetiti s ljubavlju i često se događa da, kad zaljubljenost prestane, mladi ljudi ustanove da tu uopće i nije bilo ljubavi, već samo afektivna, emotivna privrženost, određena erotska privlačnost.

Možda na to aludira i Sabor kad kaže da ljubav, „daleko nadvisuje puku erotičnu privlačnost koja, budući da se uzima egoistički, brzo i bijedno iščezava.“ Stoga se u brak nikako ne bi smjelo ući samo iz zaljubljenosti ako mladi nisu načisto da se doista i vole, prihvaćaju i da su se kao osobe doista susreli i cjelovito se prihvatili. U slučajevima brzog raspadanja brakova, redovito se radi upravo o takvim slučajevima.

Zato se za ljubav traži zrelost osobe, ozbiljnost i promišljenost, i kao što smo u prošlom razmišljanju naglasili, nikako se ne smije zanemariti vrijeme upoznavanja koje prethodi braku, jer ono je u funkciji izbora bračnog druga i treba trajati tako dugo dok odluka (bilo pozitivna bilo negativna) potpuno ne sazrije! Često se upravo tu čini presudna pogreška za daljnju sudbinu braka.

Plodnost braka. Odgovorno roditeljstvo.

Brak i bračna ljubav po svojoj naravi usmjereni su na roditeljstvo. Svaki čovjek nosi u sebi mogućnost drugome pokloniti život, stvoriti novo ljudsko biće bilo kao otac ili kao majka. Stoga moramo kao jednu cjelinu promatrati: ljubav, brak, spolnost i rađanje novog života. Upravo u plodnosti bračne ljubavi bračni se drugovi na najjeminentniji način prepoznaju kao suradnici Stvoriteljevi, jer je on gospodar i izvor života. Budući da se radi o tako velikoj i uzvišenoj stvari, govorimo ovdje o **odgovornom roditeljstvu, očinstvu odnosno materinstvu.**

Darivanje novoga života ne bi smjelo biti plod ili rezultat nepromišljenosti, neodgovornosti, stihije ili nagonске zarobljenosti. II. Vat. sabor govori o ljudskoj i kršćanskoj odgovornosti braćnih drugova po kojoj trebaju „sporazumno i zajedničkim nastojanjem stvoriti sebi ispravan sud imajući pred očima svoje osobno dobro i dobro već rođene djece za koju predviđaju da će se još roditi; prosudit će i materijalne i duhovne prilike svoga stanja; voditi će konačno računa o dobru obiteljske zajednice, o potrebama vremenitog društva i same Crkve. U krajnjoj liniji taj sud moraju donijeti sami braćni drugovi pred Bogom“. (GS 50) Time su izneseni elementi odgovornog roditeljstva koje ovdje želimo ukratko protumačiti.

Iako su brak i bračna ljubav po svojoj naravi usmjereni rađanju i odgoju djece, bračni drugovi nisu naprosto slijepo sredstvo reprodukcije u rukama Stvoritelja. Oni su pozvani da sa Stvoriteljem surađuju slobodno i odgovorno. Upravo svojom sviješću i odgovornošću oni moraju očitovati stvaralačku volju Božju. U tome se, znači, bračni drugovi ne mogu ponašati samovoljno, već su u svojoj savjesti zajedno dužni prepoznati svoju odgovornost u odnosu na novi život. Konkretno, to je pitanje broja djece u obitelji.

Kao što smo istakli, po riječima Sabora, sud o tome moraju donijeti sami bračni drugovi. Tu odluku niti tko može donijeti mjesto njih, a niti im je tko oduzeti, ni država, ni liječnik, ni sociolog, ni Crkva, niti ispovjednik. Bračni drugovi sami, kako stoje pred Bogom, moraju donijeti konačnu odluku. Svi gore navedeni mogu im i moraju u tomu pomoći, ali posljednji sud moraju donijeti sami bračni drugovi, jer se radi o odgovornom roditeljstvu, a tu ih ne može zamijeniti nitko. Netko može biti za ono odgovoran, zašto može slobodno i u savjesti donositi odluku. Očito da je time otvoren problem tolikih neodgovornih, nezrelih i nedoraslih bračnih drugova. Ali u tom slučaju moramo poštivati slobodu odlučivanja i pripremanja mladih ljudi za brak, i u svoje odgojne programe (i društvena zajednica i Crkva) uvrstiti i program odgoja za brak.

Sabor u odlomku koji smo prije naveli donosi i kriterije po kojima se roditelji trebaju ravnati, kako b i ispravno živjeti svoje odgovorno roditeljstvo. Tako odluka o roditeljstvu treba biti donesena u savjesti, a ne može biti rezultat proizvoljne komotnosti, mušičavosti i sl. Radi se o odgovornom roditeljstvu, a to znači da se ta odgovornost jednako proteže i na pozvati u život i na ne pozvati u život novo ljudsko biće. Odluka se mora roditi iz perspektive mnogih vrijednosti i zahtjeva. Tako Sabor na prvom mjestu među ističe vlastito dobro bračnih drugova, a na drugom, vlastito dobro već rođenje djece. Sigurno da takav poredak nije slučajan.

Prije svega, ne može jedan bračni drug sam donijeti odluku o novom životu, a osim toga treba ju imati na umu zajedničko dobro (sabor govori o vlastitom dobru, a ne o komotnosti), kao što je njihovo zdravstveno stanje, situacija u kojoj se nalaze, uvjeti života, njihov međusobni odnos i dr. Jednako je tako važan kriterij i dobro već rođene djece. Tu su uvjeti života u kojoj žive već rođena djeca, a koji bi se eventualno mogli jako pogoršati na njihovu štetu. Kao treći kriterij iznosi se dobro djece koja se imaju roditi. Znači, da li za njih postoje uvjeti koji odgovaraju dostojanstvu jednog ljudskog života. Jer, neodgovorno pozvati nekoga u život, povreda je prema odgovornom roditeljstvu koje u savjesti veže bračne drugove.

Od općih uvjeta na koje treba paziti, tu su uvjeti vremena u kojem žive bračni drugovi, kako materijalni tako i duhovni. Koliko im n njihovo materijalno stanje dopušta da imaju djece, koliko su ih sposobni odgojiti i sl. Međutim nije jedino dobro koje bračni drugovi trebaju imati na umu njihovo dobro i dobro djece. Pri donošenju svoje odluke oni moraju imati pred očima i dobro svoga naroda kao i dobro Crkve. Kako vidimo nije lako. Odgovorno roditeljstvo stavlja pred bračne drugove ozbiljne zahtjeve. Bračni se drugovi u roditeljstvu ne mogu ponašati stihijski ni proizvoljno, već po svojoj savjesti onako kako stoje pred Bogom. No s tim u vezi postavlja se drugo, vrlo važno pitanje, a to je način planiranja obitelji.

Bračni čin otvoren novom životu

Danas ljudi na najrazličitije načine planiraju svoju obitelj. Mi kršćani i kod toga imamo svoje kriterije. Planiranje obitelji ne smije povrijediti volju i zamisao Stvoritelja niti što se tiče dostojanstva ljudske osobe, niti povrede zdravstvenog stanja, a niti moralnog vrednovanja. Stoga se u općeljudsku raspravu o planiranju čovjekove obitelji trajno uključuje i Crkva proklamirajući načela Stvoritelja. Uz odgovorno roditeljstvo Crkva ističe da se svaki bračni spolni čin mora tako postaviti da bude otvoren novom životu. To je ujedno onda i temeljni princip po kojem se prosuđuju različite metode planiranja obitelji. Kao logički zaključak slijedi onda da po nauci Crkve kršćani svoju obitelj planiraju „prirodnim putem“, tj. uzimajući u obzir različite dane plodnosti žene. Ide se za tim, da se pomoću najrazličitijih metoda ustanovi plodnost odnosno neplodnost pojedinih dana u odnosu ovulaciju žene.

Pobačaj

Međi načinima kako danas planiraju svoju obitelj, nažalost često dolazi i pobačaj, Kažemo nažalost, jer je to zlo u sebi iz cijelog svojeg sadržaja i on uvijek nosi u sebi moralnu kvalifikaciju: ubojstvo nevina čovjeka. Stoga je kao „metoda“ planiranja obitelji on izvan svake diskusije. Premda u sebi uvijek zao i nedopušten, njegova se primjena nastoji opravdati indikacijama, koje pokušavaju biti opravdanje za takav zahvat u medicini (to je u medicinskoj pravnoj terminologiji legalan pobačaj za razliku od kriminalnog, izvedenog od nestručne osobe, koji krivično djelo). Pobačajem nazivamo svaki nasilni prekid trudnoće u svrhu smrti djeteta.

Indikacije koje pokušavaju opravdati takav zahvat su: **Eugenička** (nastoji opravdati pobačaj zbog mogućnosti nasljeđivanja teških bolesti ili psihofizičkih deformiteta), **Etička** (za djecu koja svoj postanak duguju silovanju), **socijalna** (gdje dijete postaje socijalni teret obitelji radi siromaštva, nezaposlenosti, bijede, alkoholizma jednog roditelja) i **medicinska ili vitalna** (koja dopušta pobačaj radi zdravstvenih oštećenja majke ili smrtne opasnosti kojoj bi se izložila rađanjem).

Moralna kvalifikacija

Kada je u pitanju moralna kvalifikacija onda trebamo reći da nijedna od ovih indikacija ne može opravdati dopuštenost pobačaja. On je uvijek u sebi zlo djelo. Ne može ga opravdati niti njegova rasprostranjenost (na jedan porod dolazi i jedan legalni pobačaj), jer se moralnost ne može majorizirati i nije podložna kriteriju većine.

